

Kontserdisari „Kuldne klassika. Mozart“

Kammerorkester

Moskva Virtuosoosid

Kunstiline juht **Vladimir Spivakov**

Kontsertmeister **Aleksei Lundin**

Dirigent ja viiulisolist **Andres Mustonen**

13. oktoober kell 19 Jõhvi kontserdimaja

14. oktoober kell 19 Vanemuise kontserdimaja

15. oktoober kell 16 Estonia kontserdisaal

2017

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Sümfoonia nr 29 A-duur KV 201/186a (1774)

- *Allegro moderato*
- *Andante*
- *Menuetto*
- *Allegro con spirito*

Luigi Boccherini (1743–1805)

„Musica notturna delle strade di Madrid“ („Madridi tänavate öömuusika“)

op. 30 nr 6 (G. 324) (~1780)

- „Le campane de l’Ave Maria“ („Ave Maria kellad“)
- „Il tamburo dei soldati“ („Sõdurite trumm“)
- „Minuetto dei ciechi“ („Pimedate kerjuste menuett“)
- „Il rosario“ („Roosikrants“)
- „Passacalle“ („Tänavalauljate *passacaglia*, tuntud ka kui *los manolos*)
- „Il tamburo“ („Trumm“)
- „Ritirata“ („Madridi sõdurite ööpatrull kuulutab liikumiskeelu ja suleb ööseks tänavad“)

Johann Sebastian Bach (1685–1750) / seade viiulile ja orkestrile

Tõnis Kaumann (*1971)

Chaconne (partiiast d-moll sooloviiulile BWV 1004) (1720/2017)

Solist **Andres Mustonen** (viiul)

V a h e a e g

Gija Kantšeli (*1935)

„Ex contrario“ (2006)

Solistid **Andres Mustonen** (viul) ja **Aleksei Lundin** (viul)

Nino Rota (1911–1979)

Kontsert keelpillidele (1964–1965/1977)

- *Preludio. Allegro ben moderato e cantabile*

- *Scherzo. Allegretto comodo*

- *Aria. Andante quasi adagio*

- *Finale. Allegrissimo*

Wolfgang Amadeus Mozartit võib pidada viimaste sajandite universaalseimaks heliloojaks, kes kirjutas ühtmoodi arvukalt ja edukalt kõigis oma aja muusikažanrides. 17-aastaselt (1773) astus ta Salzburgi peapiiskopi Hieronymus Colloredo teenistusse. Mozarti loomingu kartoteegis oli selleks ajaks rida sümfooniaid ja lavateoseid, hulk viiulisonaate, kvartette jm. 1774. aastal Salzburgis loodud **sümfoonia nr 29 A-duur KV 201** (186a) on tema küpsete sümfooniade otsene eelkäija. See kuulub koos 1773. aasta sügisel loodud sümfooniaga nr 25 g-moll KV 183 helilooja noorusaja parimate saavutuste hulka kõnealusel žanris. Neil aastail ilmusid Mozarti orkestrimuusikasse dramaatilised jooned, jõulised karakterid ja väga isikupärane väljenduslaad.

Sümfoonia nr 29 kannab lõpetamise daatumit 6. aprill 1774. Mozarti sellest eluperioodist on säilinud kõige vähem dokumentaalseid materjale. Teadaolevalt käis ta samal aastal Münchenis, et teha ettevalmistusi ooperi „Valeaednik“ esietenduseks. Põhilise osa 1774. aastast veetis ta siiski Salzburgis, mistõttu puudub ka kirjavahetus perekonnaga.

Helilooja ise hindas oma 29. sümfooniast üsnagi kõrgelt. Kui ta hiljem Viini elama asus, oli see teos üks neljast sümfooniast, mille noodid palus Mozart isal endale järele saata (Mozarti 4. jaanuari 1783. aasta kiri isale). Ta tõi selle Viinis uuesti ettekandele ning kasutas teose muusikalist materjali ühes oma klaverisonaadis, samuti *sinfonia concertante*'s viiulile, violale ja orkestrile.

Mozarti kaasaegne **Luigi Boccherini** oli eluajal kuulus nii helilooja kui ka virtuoosse tšellokunstnikuna. Ta sündis professionaalsete muusikute peres Lucca linnas Itaalias, siirdus esmalt Viini, siis Pariisi ja lõpuks Madridi, kus tegutses alates 1769. aastast kuni surmani mitme metseeni teenistuses. Tema patroonide seas olid Hispaania kuninga vend Don Luis, Preisi vürst Friedrich Wilhelm II ja Napoleoni vend Lucien Bonaparte.

Boccherini loomingut hinnati tema kaasajal eelkõige kontseptsioonijulguse ja elegantse väljenduslikkuse pärast. Tema olulisemad teosed, milles ilmneb kõige kujukamalt isikupärane käekiri, kuuluvad eelkõige instrumentaal-kammermuusika valdkonda: üle saja keelpillikvinteti, ligi sada keelpillikvartetti, lisaks sadakond mitmesugust kammerteost.

Keelpillikvintetiga „**Musica notturna delle strade di Madrid**“ („**Madridi tänavate öömuusika**“) *op. 30 nr 6 (G. 324)* loob autor nostalgilise kõlapildi öisest Hispaania pealinnast, nagu tema ja kaasaegsed seda tundsid. Muusikasse on kätketud õhtupalvusele kutsuvate kirikukellade helin, tantsuviisid ja pimedate kerjuste laul; loo viimases osas võib kuulda möödumas öövalvepatrulli, kes suleb komandanditunniks tänavad.

Teos oli Boccherini eluajal väga kuulus, ent see publitseeriti alles aastaid pärast helilooja surma, kuna ta olevat öelnud kirjastajale: „See pala on väljaspool Hispaaniat täiesti kasutu, lausa naeruväärne, kuna publik ei suudaks mõista selle tähtsust ega interpreedid mängida seda nii nagu peaks.“

Johann Sebastian Bach kirjutas muusikat kõigis 17. sajandil käibel olnud žanrites, välja arvatud ooper. Tema partiitasid ja soolosaate on peetud viiulimängu meisterlikkuse mõõdupuuks. Pole kahtlust, et Bach suutis neid ka ise esitada. Nimelt alustas ta muusikaõpinguid kuueaastaselt just viiulil ning 18-aastase Bachi esimeseks töökohaks sai õukonnaviuldaja amet Weimaris.

Aastatel 1717–1723 tegutses Bach kapellmeistrina Kötheni õukonnas vürst Leopoldi teenistuses. Nende kuue aasta jooksul kirjutas ta peamiselt orkestri- ja instrumentaalkammermuusikat. Valmisid sellised meistriteosed nagu „Brandenburgi kontserdid“, kuus süiti soolotšellole ning sonaadid ja partiitad sooloviiulile BWV 1001–1006. Viimastest on säilinud autograafi koopia (dateeritud 1720), kuid need võivad pärineda ka Bachi Weimari-aastatest, mil ta oli aktiivsem viiuldajana. Bach on partiitades ja sonaatides sooloviiulile pöördunud kahe oma ajastu tähtsaima kompositsioonižanri – itaalia sonaadi ja prantsuse süidi poole. Märkimist väärib **partiita nr 2 d-moll BWV 1004 viimane osa *chaconne***, mida esitatakse sageli iseseisvalt ning mida mitmed heliloojad on seadnud ka teistele instrumentidele. Tänaasel kontserdil mängitakse teost Tõnis Kaumanni seades viiulile ja orkestrile (2017). Seade esmaettekannet kõlas käesoleva aasta veebruaris MustonenFestil Iisraelis Andres Mustoneni ja Jeruusalemma Camerata-orkestri osalusel. Johannes Brahms on kirjeldanud Bachi *chaconne*’i kui teost, „mis sisaldab kogu maailma sügavamaid mõtteid ja tugevamaid tundeid“.

1935. aastal Thbilisis sündinud **Gija Kantšeli** kujunes 1960. aastail nõukogude avangardmuusika üheks juhtfiguuriks. Tema loominguga tugisammasteks on sümfoonilised suurteosed: seitse sümfooniat, instrumentaalkontserdid ja ooper „Muusika elavatele“, ent ta on kirjutanud ka arvukalt kammerteoseid ja filmimuusikat.

Kantšeli muusikas eksisteerivad kõrvuti arhailine ja modernne. Mõõda ei saa minna rahvuslikust taustast: tema loomingulisele käekirjale on oma pitseri vajutanud gruusia polüfooniline rahvalaul, mida ta enda sõnul küll teadlikult ei tsiteeri. Kantšeli teostes peegeldub sügav vaimsus ning neid iseloomustab rikkalik kõlavärvimaailm. Sageli peatub Kantšeli lühikestel motiividel, mis

pöörlevad ümber teatud intervalli (tavaliselt sekund). Tema muusikas leidub äärmisi kontraste: *pianissimo*-lõike, mis suubuvad vaikusesse, ning ootamatuid ja hingematvaid orkestrikulminatsioone. Helilooja ise on öelnud, et teda paelus enim „müstiline vaikus, mis eelneb heli esilekerkimisele“.

„**Ex contrario**“ on loodud aastal 2006 ja kõlas esiettekandes sama aasta 15. juulil Cividale del Friulisi, interpreetideks Verona Filharmoonikud, Pavel Vernikov (viulisolist) ja Andres Mustonen (viulisolist ja dirigent). Teost iseloomustab läbipaistev ja kirgas kõlamaailm, mille tүүnesse rahusse üritavad kiilu lüüa agressiivsed dissonantsid, otsekui võitleksid hea ja kuri ning vastastikku püütaks teineteist oma suunas kaasa tõmmata.

Itaalia helilooja, pianist ja dirigent **Giovanni alias Nino Rota** on teinud enesele nime eelkõige filmimaailmas. Pika ja viljaka loometee jooksul kirjutas ta muusikat üle 150 filmile, tehes koostööd peaaegu kõigi kaasaja tipprežissööridega. Lisaks filmipartituuridele lõi ta kümme ooperit, viis balletti ning arvukalt orkestri-, koori- ja kammerteoseid.

Rota haridusteed tähistavad heliloojadiplom Santa Cecilia akadeemiast Roomas ning õpingud Philadelphias Curtise instituudis, kus ta tutvus Aaron Coplandi, ameerika popmuusika ja Hollywoodi kinomaailmaga. Pika perioodi vältel oli Rota seotud Bari konservatooriumiga, kus ta alustas pedagoogikarjääri harmoonia- ja kompositsiooniõpetajana ning oli 1950. aastast kuni surmani selle asutuse direktor.

Olles küll tuttav 20. sajandi muusikavooludega, valis Rota oma tee ega soovinud erinevalt mitmetest oma kaasaegsetest katkestada sidet mineviku muusikaga. Tema teoseid iseloomustab lüürilisus; neis peegelduvad slaavi sümfoonilised traditsioonid põimumas ameerika filmimuusika mõjutustega.

Kontsert keelpillidele (1964–65, redigeeritud 1977) on Nino Rota tuntumaid teoseid. Kontserdi neli osa, milles autor on äärmiselt mitmekesiselt ja inspireerivalt kasutanud keelpillide mänguvõimalusi, pakuvad rohkesti kontraste nii osade sees kui ka vahel. Täna sel kontserdil tuleb esitusele teose algversioon.

Evelin Kõrvits

Moskva Virtuosiid asutas Vladimir Spivakov 1979. aastal koos oma muusikutest sõprade ja kolleegidega. Orkester koosneb suurepäraestest artistidest, kes on enamikus rahvusvaheliste konkursside võitjad ning Moskva parimate orkestrite juhtivad muusikud. Need säravad isikud on ühendatud väga hea koosmänguuskusega maailmatasemel ansambliks, kellel on isikupärane esituslaad ning laialdane repertuaar Bachist Schnittkeni.

Orkester annab igal aastal üle saja kontserdi: Venemaal, Euroopas, USA-s, Kanadas, Türgis, Iisraelis, Hiinas, Jaapanis jm. Esinetakse nii väiksemates linnades kui ka kuulsates saalides, nagu Concertgebouw Amsterdams, Musikverein Viinis, Royal Festival Hall ja Royal Albert Hall Londonis, Carnegie Hall New Yorgis, Suntory Hall Tōkyōs jne.

Euroopalik koosmängulaad, tähelepanelikkus detailide ja nüansside suhtes, loominguline interpretatsioon ning armastus muusika ja publiku vastu teevad Moskva Virtuosiidest ühe kõige erilisema kammerorkestri maailmas. Nende eesmärgiks on kütkestada iga kuulajat, pakkuda rõõmu muusikalistest meistriteostest ja äratada soov tulla uuesti kammermuusika kontserdile.

Vladimir Spivakov on olnud Moskva Virtuosiidide kunstiline juht, dirigent ja solist orkestri asutamisest alates ning teinud nendega aktiivselt tööd juba üle kolme kümnendi. Alates 2003. aastast resideerib orkester Moskva Rahvusvahelises Esituskunstide Keskuses.

Aleksei Lundin (*1971) on Moskva Gnessini-nimelise Muusikakolledži ja Tšaikovski-nimelise Konservatooriumi kasvandik, kelle õpetajateks on olnud Nadežda Beškina, Tatjana Gaidamovitš, Aleksandr Bondurjanski, Mzia Iašvili ja Rafael Davidjan. Oma karjääri algusest peale on ta olnud hinnatud kammeransamblist, pälvides laureaadi tiitli kammeransamblite konkursil Trapanis (Itaalia, 1993), Weimaris (1996) ja peapreemia Mozarti Kvarteti koosseisus 6. Šostakoviči-nimelisel keelpillikvarteti konkursil (2001).

1998. aastast kuulub Lundin Moskva Virtuosiidide ridadesse ja on olnud selle maailmakuulsa orkestri kontsertmeister alates 1999. aastast. Tema lavapartnerite loetelu on muljetavaldav: Eliso Virsaladze, Mihhail Lidski, Aleksander Gindin,

Manana Doijašvili, Andrei Korobeinikov, Aleksei Utkin, Sergei Nakarjakov, Julian Milkis, Jevgeni Petrov, Lazar Berman, Zahar Bron, Pierre Amoyal, Natalja Zagorinskaja jpt.

Aleksei Lundin on väsimatu 20. ja 21. sajandi muusika esitaja, kelle repertuaaris on teosed autoritelt nagu Vladimir Krivtsov, Roman Ledensjov, Edison Denissov, David Krivitski, Vladimir Tarnopolski, Gija Kantšeli, Karen Hatšaturjan, Aleksander Tšaikovski ja Krzysztof Penderecki; Juri Butsko pühendas talle oma neljanda viiulikontserdi.

Alates 2007. aastast on Aleksei Lundin õpetanud Moskva konservatooriumis. 2010. aastal pani ta aluse Salatsi rahvusvahelisele klassikalise muusika festivalile ja on selle kunstiline juht. 2011. aastal salvestas ta albumi vene helilooja German Galõnini muusikaga Suurbritannia plaadifirmale Frankenstein Records. Talle on omistatud Triumphhi noortepremia ja Vene Föderatsiooni teenelise kunstniku aunimetus.

Foto: Maxim Reider

Andres Mustonen on väga isikupärane viiuldaja, dirigent ja ansamblijuht. Kõiges, mida ta teeb, olgu see näiteks Viini klassikute, Mahleri või Šostakoviči sümfooniade dirigeerimine või ansambli Hortus Musicus juhatamine, peegeldub

originaalne muusikaline tunnetus ja suhtumine musitseerimisse. Dirigendina on talle meeldinud rännata mööda muusikaajaloo kaugeid radu. Oratooriumid, passioonid ja dramaatilised sümfoonilised teosed on tema repertuaaris olnud ikka olulisel kohal. Erilise õhinaga esitab Mustonen muusikat tänapäeva heliloojatelt, kellega ta tunneb sügavat loomingulist sugulust (Gubaidulina, Penderecki, Kantšeli, Silvestrov, Knaifel, Tüür, Pärt ja Terterjan).

Andres Mustonen on tegutsenud muusikamaailmas ja tõusnud selle laineharjadele suure kire ja pühendumusega. Ta omandas hariduse Tallinna konservatooriumis, kuid tema tee on olnud kõike muud kui akadeemiline ja tavapärane. Noore muusikaõpilase vaimustus ta avangardmuusikast, komponeeris ja korraldas muusikalisi häppeninge. Eelmise sajandi seitsmekümnendatel aastatel, olles veel üliõpilane, süvenes ta Euroopa kristliku traditsiooni väärtustesse ja asutas varajase muusika ansambli Hortus Musicus. Sellest ajast peale on ta olnud selle erakordse kollektiivi juht. Ansambli tegevus ületab nii geograafilisi kui ka ajastute piire: Hortus Musicuse repertuaar ulatub india, araabia ja juudi traditsioonilisest muusikast tänapäeva autorite teosteni.

Andres Mustonen naudib musitseerimist väiksemates, kammerlikemas koosseisudes koos oma paljude muusikutest sõpradega. Viimastel aastatel on ta teinud koostööd enda asutatud Art Jazz Quartetiga. Viiulisolistina, juhatades Hortus Musicust või kohalikke orkestreid annab Andres Mustonen kontserte üle terve maailma: naaberriikides Lätis, Soomes ja Venemaal; kaugel Brasiilias, Mehhikos ja Iisraelis ning igal pool Euroopas.

Kontserdi produtsent Neeme Punder

— Kutsume kuulama —

E 30. oktoober kell 19 Nordea kontserdimaja

T 31. oktoober kell 19 Nordea kontserdimaja

K 1. november kell 19 Nordea kontserdimaja

Rein Rannap. „Nurjatu saar“

Ooper kahes vaatuses

Libretist Andrus Kivirähk, laulutekstide autor Wimberg,

lavastaja Vahur Keller (NUKU teater),

kunstnik Jaanus Laagriküll, videokunstnik Taavi Varm, koreograaf Märt Agu

Vokaalsolistid: Marko Matvere, Tõnis Mägi, Ott Lepland, Lenna Kuurmaa,

Andrus Albrecht, Kristel Aaslaid, Markus Teeäär,

Kammernaiskoor Sireen, Eesti Rahvusmeeskoor,

ansambel Rein Rannapi juhatusel, festivaliorkester,

Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu üliõpilased

Dirigent Martin Sildos

N 2. november kell 19 Vanemuise kontserdimaja

P 5. november kell 17 Kadrioru loss

Kontserdisari „Silmitsi Bachiga“

Tšellistid **Villu Vihermäe**, **Johanna Randvere** ja **Johannes Sarapuu**

Sissejuhatus: kontserdisarja kuraator Toomas Siitan

J. S. Bach

Soolosüüdid nr 3 C-duur BWV 1009; nr 4 Es-duur BWV 1010; nr 5 c-moll BWV 1011

L 4. november kell 19 Jõhvi kontserdimaja

Hingedepäeva kontsert

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

Tallinna Kammerorkester

Dirigent **Risto Joost**

Tõnu Kõrvits. „Lageda laulud“

Koostöös Tallinna Filharmooniaga

hooaja peatoetaja

SILBERAUTO

eestikontsert.ee

